

TYGODNIK TYLKO W PRENUMERACIE

Biznes w czasie pandemii

WIERZYCIELE I DŁUŻNICY

Pułapki postępowania o zatwierdzenie układu

Zaspokojenie, w zakresie objętym układem, wierzyciela kluczowego dla przedsiębiorstwa dłużnika, może zostać uznane za działanie na szkodę pozostałych wierzycieli i skutkować odpowiedzialnością karną.

PIOTR ZIMMERMAN

DIANA DUDEK

Nowelizacja prawa restrukturyzacyjnego i wprowadzenie w życie przepisów o Krajowym Rejestrze Zadłużonych, spowodowały, iż mamy w aktualnym systemie prawnym tak naprawdę dwa postępowania o zatwierdzenie układu (PZU). Pierwsza z form to procedura PZU jaką znaliśmy dotychczas. Druga natomiast, znana już jako PZU 2.0 została w dużej mierze oparta na już nie obowiązującym uproszczonym postępowaniu restrukturyza-

cyjnym. Z jednej strony trudno dziwić się ustawodawcy, że chce zachować na stałe regulacje cieszące się tak dużą popularnością wśród przedsiębiorców, z drugiej jednak, interpretacja znowelizowanych przepisów już dziś zaczyna budzić wątpliwości co do ich finalnej przydatności.

” Brak zakazu spełniania świadczeń objętych układem, który dopuszcza bardzo dużą dowolność i szeroką swobodę w działaniu dłużnika, nie znajduje uzasadnienia.

Postępowanie o zatwierdzenie układu w formie, w której funkcjonowało dotychczas i może być prowadzone na zasadniczo tych samych zasadach po 1 grudnia 2021 roku zostanie pominięte w dalszej części publikacji z uwagi na fakt, iż tak niewiele się tu zmienia, że restrukturyzacja prowadzona w tej formie będzie rzadkością, tak jak miało to miejsce dotychczas.

Parasol nad dłużnikiem

PZU 2.0 daje możliwość obwieszczenia o ustaleniu dnia układowego, które z kolei roztacza nad dłużnikiem parasol ochronny. Z jednej strony, zakresem tej ochrony objęty jest zakaz wszczynania postępowań egzekucyjnych z majątku dłużnika wchodzącego w skład masy układowej oraz zawieszenie z mocy prawa tych postępowań, które na dzień obwieszczenia dnia układowego już się toczyły. Jednocześnie z drugiej, równie mocną ochroną objęto kontrakty dłużnika kluczowe dla dalszego prowadzenia

czynnym równoległe z ochroną przed indywidualnymi działaniami wierzycieli, obowiązuje zakaz spełniania świadczeń dotyczących wierzytelności objętych układem z mocy prawa. Rozwiązanie to skutecznie zapobiega faworyzowaniu wierzycieli przez dłużnika. Wobec bowiem braku możliwości dochodzenia swych roszczeń na drodze egzekucji, wierzyciele ci mają gwarancję, że zostaną zaspokojeni na zasadach przewidzianych w układzie. Moratorium płatnicze nie funkcjonowało dotychczas w PZU. Miało to jednak swoje uzasadnienie w szczególności w tym, że dotychczas w tym trybie dłużnik nie uzyskiwał ochrony przed egzekucjami.

Odmienne sytuacja kształtuje się w obecnym PZU 2.0 gdzie jak wspomniano wcześniej, dłużnik z dniem dokonania obwieszczenia o dniu układowym aż do czasu zakończenia postępowania o zatwierdzenie układu lub prawomocnego umorzenia postępowania w przedmiocie rozpoznania wniosku o zatwierdzenie układu, otrzymuje szeroką ochronę. Brak zakazu spełniania świadczeń objętych układem, który dopuszcza bardzo dużą dowolność i szeroką swobodę w działaniu dłużnika, nie znajduje uzasadnienia. Co więcej, może prowadzić do pokrzywdzenia wierzycieli. Nie wydaje się zatem by był to przemyśla-

ny zamysł ustawodawcy. Tym samym, zarówno wierzyciele ujęci w tym postępowaniu powinni mieć się na baczności, jak i dłużnik stojący przed pokusą popełnienia przestępstwa nierównego traktowania wierzycieli poprzez wybiórcze ich zaspokojenie.

Nierówne traktowanie wierzycieli

W tym miejscu należy zauważyć, że pomimo braku moratorium płatniczego w prawie restrukturyzacyjnym dla omawianego trybu postępowania, faworyzowanie wierzycieli w obliczu zagrożenia niewypłacalnością lub upadłością należy do znamion przestępstwa z art. 302 § 1 kodeksu karnego. Zgodnie z powołaną normą spełnienie świadczenia lub udzielenie zabezpieczenia tylko niektórym spośród wierzycieli przy jednoczesnym braku możliwości zaspokojenia pozostałych, stanowi czyn prawnie zabroniony, zagrożony karą grzywny, ograniczenia albo pozbawienia wolności. Wobec zatem tak dolegliwych kar przewidzianych za nierówne traktowanie wierzycieli przez podmioty zagrożone niewypłacalnością lub upadłością, należy rozważyć czy spełnienie określonego świadczenia, nie stanowi działania na szkodę pozostałych wierzycieli. Innymi słowy, kadra zarządzająca powinna mieć na uwadze, że w przypadku zaspokojenia w zakresie objętym układem, na przykład wierzyciela kluczowego dla dalszej działalności przedsiębiorstwa dłużnika, może zostać poczytane za działanie na szkodę pozostałych wierzycieli i skutkować odpowiedzialnością karną jej reprezentantów.

Odpowiedzialność posiłkowa

Pozostając przy zagadnieniu odpowiedzialności zarządu za działalność dłużnika należy podnieść kluczową dla jego reprezentantów kwestię, czy zainicjowanie postępowania o zatwierdzenie układu jest równoznaczne z uzyskaniem ochrony przed wywołaną niezłożeniem wniosku o upadłość w terminie solidarną odpowiedzialnością zarządu za zobowiązania spółki. W przypadku braku możliwości zaspokojenia roszczenia z majątku spółki, którą jednocześnie potwierdza umorzenie postępowania egzekucyjnego z uwagi na jego bezskuteczność, wierzyciel może skierować egzekucję do majątku członków zarządu.

Odpowiedzialność reprezentantów stanowi swego rodzaju odpowiedzialność posił-

kową stanowiącą wyraz zabezpieczenia interesów wierzycieli. Członkowie zarządu mogą uwolnić się od odpowiedzialności. Zwolnienie to będzie miało miejsce, gdy wykażą, że nie później niż w terminie trzydziestu dni od dnia w którym wystąpiła podstawa ogłoszenia upadłości, złożyli wniosek o ogłoszenie upadłości lub w tym terminie wydano postanowienie o otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego albo o zatwierdzeniu układu w postępowaniu o zatwierdzeniu układu.

Jest zatem jasne iż w przypadku postępowania o zatwierdzenie układu obwieszczenie o dniu układowym czy złożenie wniosku o zatwierdzenie układu, nie stanowi podstawy do uwolnienia się od odpowiedzialności. Trudno także oczekiwać by w terminie trzydziestu dni od dnia w którym wystąpiła przesłanka do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości spółki, było możliwe zatwierdzenie układu w postępowaniu o zatwierdzeniu układu. Ustawodawca nie zdecydował się na analogiczne rozwiązanie w PZU 2.0 do tego które znajdowało zastosowanie w uproszczonej restrukturyzacji. Wówczas samo dokonanie terminowego obwieszczenia chroniło reprezentantów spółki od odpowiedzialności za jej zobowiązania, co nie będzie miało miejsca obecnie.

Podsumowanie

Zbierając powyższe argumenty razem należy bardzo ostrożnie podchodzić do dobrodziejstwa pełnej ochrony przed egzekucją jakie daje PZU 2.0, gdyż w końcowym efekcie wybór tej drogi może zakończyć się nie tylko przejściem odpowiedzialności za długi spółki na członków zarządu, ale także zakazem prowadzenia działalności czy nawet odpowiedzialnością karną. Klasyczne restrukturyzacje sądowe zaś trwają dłużej ale gwarantują znacznie szerszą ochronę członkom zarządu niewypłacalnej spółki.

—Piotr Zimmerman, radca prawny, doradca restrukturyzacyjny Zimmerman Sierakowski i Partnerzy
—Diana Dudek, prawnik, Zimmerman Sierakowski i Partnerzy